

ברכת ראש בית המדרש

"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" – אורה זו תורה.

מה נעים ומה נחמד להמשיך את מסורת כתיבת חידושי תורה לקראת ימים טובים ע"י חברי בית המדרש 'ארץ חמדה'-רעננה. נוסף עליהם, רבה של קהילת 'אהל ארי' – הקהילה הנפלאה שאנו זוכים להסתופף בצילה – הרב רונן נויבירט שליט"א. תודתנו נתונה לו מעומק הלב על השתתפותו בקובץ זה, ועל הנשיאה בעול הפצת תורה וקידוש השם ברחבי העיר והארץ מתוך שמחה וענווה. תודה שוב לר' נועם רוזנבלט, שלקח על עצמו את מלאכת העישוי והעשייה של חוברת זו, כמו קודמתה.

ישלם ה' לכל הכותבים והלומדים את שכרם הטוב מן השמים, בכך שדבריהם יתבדרו בקרב לומדי התורה והחפצים לשמוע לקחה.

באופן גלוי אין לפורים כל קשר לארץ ישראל. אדרבה, אחת משלוש הסיבות שהגמ' במגילה (יד, א) נותנת לאי-אמירת הלל בפורים היא: "לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ".

אך, כפי שכל אירועי המגילה וכל מהותו של יום הפורים הם נסתרים – כך גם עניין ארץ ישראל מסתתר עמוק בתוך האירועים והמשמעויות של נס זה.

ננסה להראות זאת בכמה דוגמאות, ותן לחכם ויחכם עוד.

ראשית, תקופת נס פורים קשורה בטבורה לארץ ישראל. היה זה בתווך שבין מתן הרשות ע"י כורש לחזור לארץ ולבנות את בית-המקדש, לבין הביצוע בפועל ע"י עזרא ונחמיה, זרובבל ויהושע כהן גדול. כך שאמנם הנס לא התרחש בא"י, אך הוא קרה בזמן

שהעם התכונן בצפייה גדולה לשוב אליה. על זמן דמדומים כזה, בהחלט ניתן לקרוא את הפסוק – "ולציון יאמר איש ואיש יולד בה", וכפי שדרשוהו חז"ל (כתובות עה א) – 'אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה'. דהיינו שגם מי שמצפה לראותה יש לו בחינה של קישור וחיבור לארץ כמו מי שנולד בה. וכך התעורר הרצון של עם ישראל באותה העת של התרחשות נס פורים לשוב לארצו.

זאת ועוד, דמותו המופלאה של גיבור המגילה – מרדכי – קשורה בשרשה לארץ ישראל. הפסוק הראשון במגילה המזכיר את מרדכי מתאר את ייחוסו – "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני". מהו 'איש ימיני'? אומרים חז"ל שהיה משבט בנימין. מהי הייחודיות בבנימין, שורשו של מרדכי, שנתנה למרדכי את העוז והגבורה של "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה", הכריעה את המן והביאה לנס הגדול?

אפשרות אחת להסביר זאת, כמובא בחז"ל, היא שבנימין היה הבן היחיד של יעקב שעדיין לא נולד בעת הפגישה של יעקב ומשפחתו עם עשו, ממילא בנימין הוא הבן היחיד שלא השתחוה לעשו. מכאן ינק מרדכי, מבני בניו של בנימין, את כחו וזקיפות קומתו שלא להשתחוות להמן, מבני בניו של עשו.

אך ישנה גם אפשרות אחרת להסביר זאת, והיא מחמת שבנימין היה הבן היחיד של יעקב שנולד בארץ ישראל. כך מסביר רש"י את עצם קריאת השם – בראשית לה, יח – "ואביו קרא לו בנימין, נראה בעיני לפי שהוא לבדו נולד בארץ כנען שהיא בנגב כשאדם בא מארם נהריים כמו שכתוב בנגב בארץ כנען הלוך ונסוע הנגבה, בנימין – בן ימין לשון צפון וימין אתה בראתם, לפיכך הוא מלא". מכאן ששמו של בנימין ניתן לו על-שם שנולד בארץ ישראל שהיא בדרום (=ימין).

בארץ ישראל עם ישראל חי חיי אומה בריאים ושלמים, מלאי עוז וגבורה, כראוי לעם היושב על אדמתו ומחובר לדרישת ה' אותה. לכן השיבה לארץ ישראל היא בסימן הבטחת "ואולך אתכם קוממיות", ומסביר זאת רש"י – בקומה זקופה, כי כך ראוי להיכנס אליה ולשכון בה.

נמצאנו למדים, שכל כח העמידה והגבורה שהיה במרדכי להישאר זקוף קומה, נבע וינק משורשו של מרדכי – בנימין, שקיבל את תכונתו המופלאה הזו מאוירא דארץ ישראל, בה נולד. א"כ ניתן לומר שמקורו של נס המגילה וכל עוצמתו יונקים מארץ ישראל, ומושרשים עמוק עמוק בתוכה.

מלבד כל זאת, עצמותו של הנס בפורים ואופיו מתאימים להפליא לאופייה של ארצנו הקדושה. **נס פורים מתייחד בכך שהיה כולו "נס נסתר"**, היינו נס בתוך מהלכי הטבע, ללא התערבות גלויה וישירה של הקב"ה. כמובן שבסתר המדרגה היה הכל נתון לשליטתו ותכנונו של בורא עולם, והוא היה יוצר האור הגדול של ישועת עמו באותה עת. **זוהי בדיוק סגולתה של ארץ ישראל:** מצד אחד עם ישראל מצווה לחיות בקרבה חיים טבעיים ונורמליים, עם טכסיסי מלוכה, כלכלה, צבא וכו', מאידך כל קיומה של האומה בארצה היא פלאית, ומלווה בניסים ללא הרף של השגחה פרטית וישירה של בורא עולם, המשכין שכינתו בציון – "עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה".

ניתן להסביר בכך את מצוות הסעודה והמשתה בפורים, שנועדו לשקף סגולה מיוחדת זו של ארץ ישראל: הטבע הקדוש. היינו שאנו מציינים בכך את אמונתנו בבורא עולם כמשדד כל המערכות, ומראים שגם האכילה והשתיה החומריים יש בהם מעלה של מצוה, והכל אנו עושים לכבודו יתברך. כל זאת **מכחה של ארץ ישראל**,

המלמדת אותנו דבקות מסוג זה, דרך הטבע החומרי והפשוט לראות ולהרגיש את ה' ואת שכינתו.

לאור כל זאת נבין נקודה נוספת: מדוע נקבע הקריטריון לשושן פורים עפ"י הערים המוקפות חומה בארץ ישראל מימות יהושע בן-נון, הרי הנס קרה בשושן אשר בפרס, ולא בעיר מוקפת חומה בארץ ישראל? חז"ל בירושלמי משיבים על כך, שזה נעשה לכבודה של ארץ ישראל. על-פי דברנו אלה ניתן להעמיק חקר בדברי חז"ל: לא כבוד חיצוני או מדומה יש כאן לארץ, רק כדי שלא תרגיש עלבון מחמת שלא היתה שייכת לחג זה. אלא עניין בסיסי ועמוק יש כאן, **ע"י קביעת היום הראוי לחגוג עפ"י ערים בארץ ישראל תובעים אנו את כבודה האמיתי והבסיסי של ארץ ישראל. מגלים אנו שבעומק האירועים הנסיים בפרס ניצבת ארץ ישראל, ורק מכחה פעלו כל הדברים. בכדי לגלות את ההסתר הזה שבמגילה, ניתנה לארץ ישראל הזכות לקביעת היום עצמו לדורי דורות.**

קהילתנו המיוחדת כאן ברעננה, מונה כמה מאות משפחות שהחליטו לעשות מהפך של ממש בחייהם בעודם בשיא כחם וגדולתם, ולעמוד בנסיון הגדול והקשה של אבי האומה: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". בעזבם את יקיריהם, מנעמיהם, תרבותם וכל המוכר להם בארץ נכר, ולעלות ארצה באומץ ובגבורה.

ההתמודדויות שלהם אינן קלות כלל, ואעפ"כ ולמרות הכל, אצל רובא דרובא מהם לא נשמעת ביקורת, וכ"ש לא חרטה על הצעד הכ"כ חשוב ונכון שעשו.

יתן ה' להם ולכל ההולך בעקבותם – כח ובינה להיאחז בארץ הקודש, ולהתערות באופן חיובי ומועיל בתוך מדינתנו; לידבק

בשכינה השורה בה, בשמחה ובטוב לבב, ולהוות מקור השראה
לאחינו בני ישראל שטרם השכילו לעשות כן.

שנזכה להמשך קיום חזון התורה והנביאים, לקיבוץ כל ישראל
לתוכה בשמחה, עם ביאת גואל צדק ובנין בית-המקדש במהרה
בימינו, אמן.

בברכת התורה, העם והארץ

יצחק שטינברג